

એક હાલ્વી ડેવિડસન મોટરસાઇકલ ૧૨૦ની સ્પીડે સડસડાટ દોડી રહી હતી. ઊબડખાબડ રસ્તાઓમાંથી, જંગલોમાંથી વૃક્ષોની વચ્ચેથી રસ્તો કરતી કાચાપાકા રસ્તા પર... એક છોકરો હેલ્મેટ પહેરીને અધ્ધર શ્વાસે મોટરસાઇકલ ભગાવી રહ્યો હતો. એને ચસોચસ પકડીને બેઠેલી છોકરી વારંવાર પાછળ જોતી હતી. આરસપહાણમાંથી કોતરી કાઢેલી મૂર્તિ જેવો એનો ચહેરો અત્યારે મેલો અને થાકેલો હોવા છતાં એની બેદાગ ત્વચા અને બેનમૂન સુંદરતા છાની રહી શકે એમ નહોતી. એના કાનમાં પહેરેલા ઝગારા મારતા સોલિટેર અને હાથની ચાર આંગળીઓમાં પહેરેલી હીરા-પન્નાની વીંટીઓ કહી આપતી હતી કે એ શ્રીમંત પરિવારની દીકરી હતી. આગળ મોટરસાઇકલ ચલાવી રહેલા છોકરાનું કસરતી શરીર, એની ઊંચાઈને કારણે એ હાલ્વી ડેવિડસન જેવી મોટરસાઇકલ પર શોભતો હતો. એણે પહેરેલું 'લી'નું ઓલિવગ્રીન શર્ટ એના ખુલ્લાં બટનને કારણે પાછળની તરફ ઉડતું હતું. એની અંદરનું કેમોફ્લાજ 'ટી' એના શરીર-છાતી અને કમરને સુપર્બ વી શેઈપ આપી રહ્યું હતું. એના શર્ટની ફોલ્ડેડ સ્લીવ્સમાંથી છોકરાના મજબૂત હાથ અને મોટરસાઇકલ પરની પકડ એટલું સાબિત કરતા હતા કે એ કોઈ કાચોપોચો કે ડરપોક છોકરો નહોતો. એની કમરની આસપાસ હાથ વીંટાળીને બેઠેલી છોકરીએ જે રીતે એના ખભે માથું મૂક્યું હતું એના પરથી છોકરીનો આ મોટરસાઇકલ રાઈડર પરનો વિશ્વાસ સમજવામાં કોઈ સમસ્યા નહોતી. છોકરીના હાથ લાંબા અને આંગળીઓ કોમળ હતી. એણે એના લાંબા વાળ ભેગા કરીને એક બનની જેમ ઉપર બાંધી દીધા હતા. મોટરસાઇકલની સ્પીડ અને વિંઝાતી હવાને કારણે એના બાંધેલા વાળમાંથી નીકળી ગયેલી લટો એના ચહેરા પર લપેટાતી, વિંઝાતી, હવામાં ઉડતી ને ફરી પાછી એના ચહેરા પર પછડાતી હતી. એ છોકરીનો ચહેરો પરસેવે રેબઝેબ હતો, આંખોમાં ભય અને આંસુ બંને હતાં...

સડસડાટ દોડતી મોટરસાઇકલ અચાનક લપસી, બંને જણાં પહેલાં પછડાયાં અને પછી ઘસડાયાં. જો કે, છોકરાએ છોકરીનો હાથ મજબૂત રીતે પકડી રાખ્યો હતો. સ્પાર્ક છોડતી, ઘરઘરાટી કરતી મોટરસાઇકલ અને સાથે ઢસડાતાં બંને જણાં...



અનિશા ચીસ પાડીને બેઠી થઈ ગઈ. એનો સુંદર ચહેરો પરસેવાની બુંદને કારણે ચમકતો હતો. એની માછલી જેવી કાળી લાંબી આંખો ભયથી વિસ્ફારિત હતી. એણે આજુબાજુ જોયું. એ પોતાના સગવડભર્યા બેડરૂમમાં સુરક્ષિત સૂતી હતી. બાજુમાં માટીનો ફૂજો હતો. નાનકડા કોસ્ટર ઉપર ચાંદીનો ગ્લાસ ઊંધો મૂક્યો હતો. એરકંડિશનરની કમ્ફર્ટેબલ ઠંડક ઓરડામાં ફેલાયેલી હતી. ઓફ વ્હાઈટ પારદર્શક શિમર ઉપર ગુલાબી ફૂલોવાળા પડદા મોટી ફેન્ય વિન્ડોઝને ઢાંકીને હળવાહળવા ધૂજી રહ્યા હતા. વિશાળ બંગલાની બહાર કંપાઉન્ડ લાઈટ્સનું આછું અજવાળું શિમરના પડદાને વીંધીને ઓરડામાં વિખરાયેલું હતું. અનિશાએ ઊંડો શ્વાસ લીધો. બાજુમાં પડેલા વેટ વાઈપ્સના બોક્સમાંથી એક નેફ્ટિન ખેંચીને પોતાનો ચહેરો લૂછ્યો.

અનિશાના ચહેરા પર એક સ્મિત અને થોડું આશ્ચર્ય ફરી એક વાર ધસી આવ્યું. તો, આ સ્વપ્નું હતું! અનિશાએ આ સ્વપ્નું કંઈ પહેલી વાર નહોતું જોયું. આ જ સ્વપ્નું, આવી જ રીતે લગભગ

દર અઠવાડિયે એકાદ વખત અનિશાની ઊંઘ ઊડાડી દેતું. પલંગમાં બેઠેલી અનિશા ફરી એક વાર વિચારવા લાગી, નંદલાલ ધરમશીની એકની એક પૌત્રી અનિશા જંગલોમાં, મોટરસાઇકલ પર ક્યાં ભાગી શકે? ને શું કામ? એણે ભાગવાની જરૂર જ શું પડે?

પોતે જ્યાં રહેતી હતી એ, ‘અનિશા’ નામનો આ બંગલો, વિલા કે મહેલ, રાજકોટના અમીન માર્ગ, કાલાવડ રોડ પરનો સૌથી મોટો અને સૌથી વૈભવી બંગલો હતો. બાર બેડરૂમની વિશાળ વિલામાં અનિશાનો રૂમ સૌથી સુંદર અને સૌથી મોટો હતો. પરિવારમાં સૌની લાડકી હતી એ. નંદલાલ ધરમશી મહેતા માટે તો આ છોકરી દાદાનો શ્વાસ અને પ્રાણ હતી. એના મોઢામાંથી નીકળેલી કોઈ વાત પાછી ઠેલવાની, એને કોઈ વાતમાં ના પાડવાની, એને વઢવાની કે એની સાથે ઊંચા અવાજે બોલવાની હિંમત છોકરીના મા-બાપ, મેહુલ ધરમશી કે શ્રીલેખા ધરમશી, એના કાકા-કાકી, અતુલ ધરમશી અને રાધિકા ધરમશીમાંથી કોઈ કરી શકતું નહીં, કારણ કે અનિશાને દાદાજીનું પ્રોટેક્શન મળ્યું હતું. દોઢસો વર્ષ પછી નંદલાલ ધરમશીના પરિવારમાં પુત્રીનો જન્મ થયો હતો. વચલા દીકરા અતુલ ધરમશીના બે દીકરા કૌશલ અને કરણ. આમ, આ છોકરીના મોટા ભાઈઓ, સામાન્ય રીતે ઘરમાં દીકરો વધુ વહાલો અને વધુ મહત્ત્વનો હોય. વારસદાર પણ ગણાય, તેમ છતાં દાદાજી માટે ઘરમાં અનિશાથી વહાલું બીજું કોઈ સંતાન નહોતું. એનું કારણ એવું કે ચાર પેઢી પછી દીકરી જન્મી હતી નંદલાલ ધરમશીને ત્યાં! મોટા દીકરા મેહુલને ત્યાં એના લગ્ન પછી સાત વર્ષ સુધી ઘોડિયું બંધાયું નહીં. એની પત્ની શ્રીલેખાએ કોઈ બાધા, કોઈ આખડી, કોઈ સ્વામી કે કોઈ ડોસ્તિપતલ બાકી નહોતાં રાખ્યાં. વચલા દીકરા અતુલને ત્યાં જોડિયા પુત્રો જન્મ્યા, તેમ છતાં હજી મોટી વહુ શ્રીલેખાની માતૃત્વની પ્રાર્થના ઈશ્વરે સાંભળી નહોતી.

નંદલાલભાઈના પરિવારના ગુરુ ગણો કે વડીલ, પણ એક એવી વ્યક્તિ આ સાધુને લઈને આવી હતી જેના જ્ઞાન અને પ્રતાપ પર ધરમશી પરિવારને અખૂટ શ્રદ્ધા હતી. ધરમશી પરિવારમાં દીકરીની ખોટ હતી. સૌથી મોટા દીકરા મેહુલને ત્યાં સંતાન નહોતું. દેવદેવલાં અને બાધાઆખડી પછી પણ જ્યારે શ્રીલેખાબેનનો ખોળો ભરાયો નહીં ત્યારે નંદલાલભાઈ ગિરિજાપતિજી પાસે ગયા.

એક જમાનામાં આખા પંથકમાં જેનો ધાક હતો એવો આ માણસ આજે સાધુ જેવું સાદું જીવન જીવતો હતો. એ ભગવા નહોતા પહેરતા, પણ એમનું મન ભીતરથી ગેરુઆ રંગે રંગાઈ ચૂક્યું હતું, પોરબંદરથી ૩૦ કિલોમીટર દૂર ગાંડવી ગામ પાસે હર્ષદની નજીક એમણે પોતાની નાનકડી જમીનમાં એક નાનકડી મઢુલી અને એક દેરી બાંધીને પોતાની બધી માયા છોડીને ત્યાં ગોઠવાઈ જવાનું નક્કી કર્યું હતું. એક શિવલિંગ, ચાર જોડી કપડાં અને એક માણસને રસોઈ કરીને ખાવા માટે જોઈએ એટલાં વાસણ અને સામાન સાથે ગિરિજાપતિજી નિરાંતની જિંદગી જીવતા હતા. એ તરફ આવતા સાધુ-સંતોને માટે એમની મઢુલી અને ઓટલો જાણે કે ઈશ્વરનો દરબાર બની રહેતો.

રાજકોટથી નીકળીને ગાડી હર્ષદના રસ્તે વળી. મૂળ હરસિદ્ધિ માતા, પરંતુ ધીમે ધીમે અપભ્રંશ થતા હર્ષદના નામે ઓળખાતી એ શક્તિપીઠ કેટલાય લોકોની કુળદેવી છે. પોરબંદરથી હર્ષદ – જ્યાં મંદિર છે, એ ગાંડવી ગામ ૩૦ કિલોમીટર દૂર છે.

રાજકોટથી હર્ષદ સુધી મેહુલ અને નંદલાલભાઈ એકબીજા સાથે એક શબ્દ બોલ્યા નહોતા. બંને જણાં જાણે પોતપોતાનો ભાર ઉપાડીને પોતપોતાની ઝંખનાને એક એવા દરબારમાં લઈને જઈ રહ્યા હતા જ્યાં એમની માગણી જરૂર કબૂલ થશે એવી બંનેને શ્રદ્ધા હતી.

ગામની બહાર ગાડી પાર્ક કરી દીધી. ગામની અંદર દાખલ થઈને ગલીઓ, મહોલ્લા વટાવતા ગામને છેક છેવાડે આવેલા એક નાનકડા મઠ જેવા મંદિર ઉપર ફરકતી ધજા જોઈને નંદલાલભાઈએ બે હાથ જોડીને, આંખો મીચીને પ્રણામ કર્યાં. મેહુલભાઈએ પણ એ ધજાને પ્રણામ કર્યાં. બંને જણાં નાનકડો વાંસનો ઝાંપો ખોલીને એક સ્વચ્છ કમ્પાઉન્ડમાં પ્રવેશ્યા. આખા કમ્પાઉન્ડમાં લીમડા, સરગવો, જાંબુ અને ગરમાળાનાં વૃક્ષો ઉગાડેલાં હતાં. આટલી બપોરે પણ આખા કમ્પાઉન્ડમાં છાંયડો હતો. કમ્પાઉન્ડને છેક છેવાડે એક નાનકડી મઢુલી, અને બીજી તરફ એક સાવ નાની દેરી કહી શકાય એવું મંદિર હતું. નાનકડો ઓટલો. એના પર ગોઠવાયેલા કાળા પથ્થરના નંદીને પસાર કરીને નંદલાલભાઈએ ઘંટ વગાડ્યો. મંદિરને દરવાજા નહોતા. બે પગથિયા ઉતરીને ગર્ભગૃહમાં એક કાળું શિવલિંગ હતું. એના ઉપર ચાંદીનો નાગ હતો અને ઉપર લગાડેલી ચાંદીની ગળતીમાંથી સુગંધી જળ નાગના માથા પર થઈને શિવલિંગ પર ટપકી રહ્યું હતું. આખા મંદિરમાં કેવડા અને ચંદનની સુગંધ ફેલાયેલી હતી. એક નાનકડો દીપ પ્રજ્જ્વલિત હતો. શિવલિંગની પાછળ વિશાળ મૂર્તિ હતી. અષ્ટભૂજાધારી, સિંહ પર બેઠેલી જગતજનનીની એ મૂર્તિ અત્યંત વિલક્ષણ હતી. શિવલિંગ કરતા મૂર્તિ ત્રણ-ચાર ગણી મોટી હતી. શિવલિંગની જમણી તરફ કાલી અને ડાબી તરફ ગંગાની મૂર્તિ હતી. આ કોઈ જુદા જ પ્રકારનું શિવમંદિર હતું. શિવલિંગની પાછળ માની મૂર્તિના ચહેરા પર અજબ જેવું માર્દવ હતું. એ મૂર્તિની આંખોમાંથી અત્યંત કરુણા અને માતૃત્વ ટપકતું હતું. જોનાર એકવાર જો એ મૂર્તિ તરફ જોઈ લે તો નજર ન હટાવી શકે એવું કોઈક વશીકરણ એ મૂર્તિની આંખોમાંથી રેલાતું હતું.

મંદિરની અંદર એક મજબૂત કાઠી ધરાવતા, પણ વયવૃદ્ધ વ્યક્તિ પૂજા કરી રહ્યા હતા.

એક ૬૦-૬૫ વર્ષનો માણસ. સંપૂર્ણ ધોળા લાંબા વાળ, લાંબી દાઢી સાથે પલાઠી વાળીને ટટ્ટાર બેઠેલા એ માણસનું હાડ મોટું હતું. ઊંચો-પહોળો અને મજબૂત કાઠીનો હોવા છતાં એનો ચહેરો અત્યંત મમતાપૂર્ણ અને તેજસ્વી હતો. સફેદ વાળ અને સફેદ દાઢી સાથે એ કોઈ ઋષિ જેવા દેખાતા હતા. એને જોઈને કોઈ માને નહીં કે આજના ઋષિ કે સાધુ જેવા દેખાતા ગિરિજાપતિજી કોઈ એક જમાનામાં ગુનેગારોના હાડકાં ધૂજાવી નાખે એવા કડક અને રૂઆબદાર પોલીસ ઓફિસર હતા.

અત્યારે એ આંખો મીચીને શિવલિંગ પર બિલિપત્ર ચઢાવી રહ્યા હતા. એમનો ઘેરો ગંભીર “ઓમ નમઃ શિવાય”નો જાપ આખા મંદિરમાં ગૂંજી રહ્યો હતો.

મેહુલભાઈ અને નંદલાલભાઈ મંદિરમાં પ્રવેશીને થોડીવાર માટે આંખો મીચીને શાંત થવાનો પ્રયાસ કરતા બેસી રહ્યા. પૂજા કરી રહેલા ગિરિજાપતિજીની આંખો બંધ હતી. એ આંખો ખોલે ત્યાં સુધી મેહુલભાઈ અને નંદલાલભાઈએ ધીરજથી પ્રતીક્ષા કરી. કોઈ મંદિરમાં પ્રવેશ્યું છે એ જાણવા છતાં ગિરિજાપતિજીએ એમનો જાપ પૂરો થયા પછી જ આંખો ખોલી.

“અરે! નંદલાલ! તું ક્યાંથી?” ગિરિજાપતિજીના ચહેરા પર વાત્સલ્ય અને આનંદ છલકાયાં.

“માગવા આવ્યો છું.” નંદલાલભાઈએ સીધું જ કહી દીધું, “તમે તો જાણો જ છો. મારા મેહુલના પરિવારમાં શેર માટીની ખોટ છે.” ગિરિજાપતિજીની સામે હાથ જોડીને બેઠેલા નંદલાલભાઈના ચહેરા પર કોઈ વિચિત્ર પ્રકારની જિદ હતી.

“ઈશ્વર જે આપે તેને માણવું ને ન આપે એમાં એનો ઈશ્વરો જાણીને એને સ્વીકારી લેવું.”

ગિરિજાપતિજીએ નંદલાલભાઈને સમજાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. મેહુલભાઈ નીચું જોઈ ગયા, એમની આંખોમાંથી બે આંસુ મંદિરની ભૂમિ પર ટપક્યાં.

“હું ઈશ્વરના બધા નિર્ણયને સ્વીકારી ચૂક્યો છું.” નંદલાલભાઈએ આંખોમાં આંસુ સાથે કહ્યું હતું, “દીકરો આપીને મહાદેવે જ પાછો લીધો. બાપના ખભે દીકરાની લાશથી વધુ વજનદાર શું હોય? એ ઉપાડ્યું છે મેં...”

ગિરિજાપતિજી હસી પડ્યા, “સંતોષ નથી તને. ત્રણ ત્રણ દીકરા છે તો ય જે ગયો એનો અફસોસ કરે છે?” ગિરિજાપતિજીના ચહેરા પર સ્મિત હતું, “એણે આપ્યો ને એણે જ પાછો લીધો... એવું સાચે જ માનતો હોય તો ફરિયાદ શું કામ કરે છે?”

“જે ગયો એની ફરિયાદ નથી કરતો...” નંદલાલભાઈ સહેજ ઝંખવાયા. પછી એમણે ધીમેથી કહ્યું, “એક દીકરી જોઈએ... મારા મેહુલના ઘેર.” ગિરિજાપતિજી સસ્મિત સાંભળી રહ્યા હતા, “જગત જનની જો સૌને છૂટા હાથે આપી શકે તો મને કેમ નહીં? તમારી વાત મા જરૂર સાંભળશે.”

“એટલે જ નથી કહેતો” ગિરિજાપતિજી ફરી હસ્યા, “જે આપણી વાત સાંભળતું હોય ને એને બહુ નહીં કહેવાનું.” એમણે કહ્યું. “બહુ માગીએ તો મા નારાજ થઈ જાય.”

“આજે આખરી વાર માગવા આવ્યો છું. આજ પછી માગવા નહીં આવું, વચન આપું છું.” ગિરિજાપતિજી સાંભળી રહ્યા ને નંદલાલભાઈ આંખોમાં વહેતા આંસુ સાથે કહેતા રહ્યા... “બસ, મારા મેહુલને ઘેર ઘોડિયું બંધાય એ પછી મારી આંખો મીંચાય...” નંદલાલભાઈને ફરી ડૂમો ભરાઈ આવ્યો.

“મા પાસે માગે છે. આશુતોષ નથી આ.” ગિરિજાપતિજીએ કહ્યું, “આકરી પરીક્ષા લેશે તારી.”

“હું તૈયાર છું.” નંદલાલભાઈએ કહ્યું, “જે કરવું પડે તે કરીશ. બસ, એક દીકરી...”

ગિરિજાપતિજીએ એમની વાત અડધેથી જ કાપી નાખી, “માની સામે મંદિરમાં બેઠો છે. વિચારીને બોલજે. આ તો હજરાહજુર છે. એકવાર તથાસ્તુ કહી દેશે પછી પાછું નહીં ઠેલાય.”

“નહીં ઠેલું.” નંદલાલભાઈ પણ આજે જાણે જગતજનની સામે હઠે ચડ્યા હતા, “સુખ-દુઃખ, માન-અપમાન ભૂલીને જે આવશે એને માના આશીર્વાદ તરીકે સ્વીકારી લઈશ, વચન આપું છું.” એમણે કહ્યું હતું.

“ભલે.” ગિરિજાપતિજીએ આશીર્વાદની મુદ્રામાં હાથ ઊંચો કરીને કહ્યું હતું, “એક એવા પ્રતાપી સાધુને તારે ત્યાં લઈને આવીશ જેના બોલ સીધા દેવને સંભળાય છે...” ગિરિજાપતિજીની આંખોમાં કોઈ અપાર તેજ ચમક્યું હતું, “મારા ગુરુ છે. જો એના આશીર્વાદ હશે તો તારે ઘેર સ્વયં મા પધારશે...” નંદલાલભાઈએ સાષ્ટાંગ દંડવત્ કરીને ગિરિજાપતિજીની ચરણરજ લીધી હતી.

એ પછી એક જ પખવાડિયામાં એમને ત્યાં ગિરિજાપતિજી પોતાના ગુરુને લઈને આવ્યા હતા.

નંદલાલ ધરમશીને ત્યાં આવેલા એક સાધુએ એમને એક હજાર આઠ શ્રીસૂક્તના પાઠ સાથે યજ્ઞ કરવાની સલાહ આપી. એમણે આશીર્વાદ આપ્યા કે સ્વયં લક્ષ્મી પોતાનો અંશ તમારે ત્યાં મોકલશે. બહુ ઝંખનાની, બહુ આરતની, બહુ માંગેલી અને લક્ષ્મીજીને વારંવાર પોતાને ત્યાં જન્મ લેવા કરગરીને, આમંત્રિત કરીને એના આશીર્વાદ સ્વરૂપે જન્મેલી આ દીકરીનું નામ

લક્ષ્મીદેવીના નામ પરથી પાડવું એવું નક્કી થયું. મેષ રાશિની આ દીકરીનું નામ ‘અનિશા’ પાડ્યું. લક્ષ્મીદેવીનાં એક હજાર નામમાંથી પસંદ કરવામાં આવેલા આ નામનો અર્થ, ‘સતત પ્રજ્વલિત દીપશિખા’ એવો થતો હતો. તેજ, ઉજાસ અને આનંદ લઈને આવેલી આ દીકરીના નામનો બીજો અર્થ અહિંસા, કરુણા, સ્નેહ અને કૃપા પણ થાય. આ છોકરી ઘરમાં જન્મ લેતાંની સાથે પોતાનું નસીબ લઈને આવી હતી. જેમ અનિશા મોટી થતી ગઈ તેમ આ ઘરની સમૃદ્ધિ અને શાખ વધતાં ગયાં... અનિશાના દાદાજી નંદલાલ ધરમશી હવે દટપણે એવું માનતા હતા કે સાક્ષાત્ લક્ષ્મીદેવી પોતાનો અંશ લઈને આ ઘરમાં અવતર્યા હતાં.

અનિશા જન્મી ત્યારે પરિવાર શ્રીમંત હતો, પરંતુ અનિશાના જન્મ પછી જે પ્રગતિ થઈ એ માની ન શકાય એવી અને એટલી ઝડપી હતી. થોડાંક વર્ષોમાં નંદલાલ ધરમશીના પરિવારની ગણતરી દેશના ગણ્યા-ગાંઠ્યા અગ્રણી પરિવારોમાં થવા લાગી. સત્તર વર્ષમાં તો નવો બંગલો, અનેક મોંઘી ગાડીઓ અને નોકર-ચાકર સાથે ધરમશી પરિવાર જ્વેલરી બિઝનેસના શિરમોર ગણાવા લાગ્યા. દેશના સૌથી વધુ ટેક્સ ચૂકવનારા પ્રામાણિક અને અમીર પરિવારોમાંનો એક બની ગયો ધરમશી પરિવાર. રાજકોટની મૂળ દુકાન પછી જામનગર, પોરબંદર, અમદાવાદ અને મુંબઈમાં પણ નંદલાલ ધરમશીની દુકાનોની બ્રાન્ચ હવે ધમધમી રહી છે.

અનિશાનો ચહેરો જોયા વિના દાદાજી પેઢીએ જતા નહીં. એ એટલી વહાલી હતી કે જૂનો બંગલો જે નંદલાલ ધરમશીના પિતાના નામે ‘નાગરદાસ નિવાસ’ હતો તે તોડીને ત્યાં નવો બંગલો બાંધ્યો, એનું નામ પણ ‘અનિશા’ પાડવામાં આવ્યું. માત્ર નંદલાલ ધરમશીના ઘરમાં જ નહીં આખા મહેતા ખાનદાનમાં, રાજકોટના આદરણીય પરિવારો અને સોની બજારમાં સહુ જાણતા કે અનિશાના હાથે લાભપાંચમનું મુહૂર્ત કર્યા પહેલાં પાંચમાંથી એકેય દુકાનમાં જો ગ્રાહક આવે તો નંદલાલ ધરમશીની દુકાન કરોડોનો સોદો પણ પાછો ઠેલી શકે!

જો કે, કરોડોનો સોદો પાછો ઠેલી શકે એ નંદલાલ ધરમશીની પેઢીને હવે પોષાય એમ છે, કારણ કે ભારતના મોટા અને વિશ્વસનીય જ્વેલર્સમાં નંદલાલ ધરમશીની કંપનીનું નામ ચાર પેઢીથી આદર અને સન્માનનું હકદાર રહ્યું હતું, પરંતુ હવે મિનિસ્ટર્સ, ફિલ્મસ્ટાર્સ અને મોટામોટા ઇન્ડસ્ટ્રિયાલિસ્ટ્સ એમના નામના હોલમાર્કથી જ આંખ મીંચીને ચેક ફાડી આપે એવી એમની શાખ ઊભી થઈ શકી છે. એમના દીકરા મેહુલ ધરમશી અને અતુલ ધરમશી પિતાની સાથે એમના પારિવારિક બિઝનેસને આગળ ધપાવી રહ્યા છે. સૌથી નાનો દીકરો રાહુલ બેતાલીસ વર્ષનો છે. એણે લગ્ન નહીં કરવાનું નક્કી કર્યું છે. સારો એવો આગ્રહ અને દબાણ કર્યા પછી હવે પરિવારે પણ એનો નિર્ણય સ્વીકારી લીધો છે. રાહુલ અમદાવાદ અને મુંબઈનો બિઝનેસ સંભાળે છે. જુહૂના જે.વી.પી.ડી. સ્કીમના નવમા રસ્તા પર ડુપ્લેક્સ ફ્લેટમાં રાહુલ એકલો રહે છે. અનિશા માટે એના ‘કાકુ’ એના હીરો છે, ને કાકુ માટે અનિશા એનો પહેલો અને આખરી પ્રેમ! ચાર પેઢી પછી જન્મેલી દીકરીને હાથમાં લઈને રાહુલે કહ્યું હતું, “લેખાભાભી, તમે ભલે એને જન્મ આપ્યો, પણ આ મારી દીકરી છે. ઉછેરશો તમે, પણ એને લાડ લડાવવાનો, બગાડવાનો અને મોંએ ચઢાવવાનો અધિકાર મારો એકલાનો છે.”

ને, રાહુલે આ અધિકારનો પૂરેપૂરો ઉપયોગ કર્યો હતો એમ કહી શકાય. અનિશા દર પંદર દિવસે એક વાર મુંબઈ શોપિંગ કરવા જતી. દર વર્ષે બે વાર રાહુલની સાથે વિદેશમાં વેકેશન કરતી. રાહુલે તો એને ‘દૂન’ કે ‘લાઉડલ’ જેવી સ્કૂલમાં મૂકવાનો આગ્રહ રાખ્યો હતો, પરંતુ

અનિશાને નજરથી દૂર નહીં જવા દેવા માટે દાદાજીએ એને રાજકોટમાં જ ભણાવી. આટલાં લાડકોડમાં ઉછરેલી હોવા છતાં અનિશાના સંસ્કારમાં સહેજે ઊણપ નહોતી આવી. એ તોફાની હતી, પણ તેજસ્વી હતી. મનસ્વી હતી, પરંતુ સાચી અને પ્રામાણિક હતી. સુંદર હતી, પરંતુ એની શાલીનતા જરાય ઓછી નહોતી. અનિશા ભણવામાં હોશિયાર હતી, એને કળાઓ જાણે જન્મથી હસ્તગત હતી. પેઈન્ટિંગ અને સંગીત એ જાણે માના પેટમાંથી શીખીને આવી હતી! અનિશા સવારે શ્રીસૂક્તનો પાઠ કરતી ત્યારે આખું ઘર કોઈ પવિત્ર અને સુગંધમય વાતાવરણથી ભરાઈ જતું. શ્રીલેખાબહેન અવાર-નવાર અનિશાને વહાલ કરીને કહેતાં, “તેં તો મારો જન્મારો સફળ કરી નાખ્યો. સાક્ષાત્ લક્ષ્મી મારી કૂખમાં આળોટી, નવ મહિના...” એમની આંખો ભરાઈ આવતી, “તું જતી રહીશ એવો વિચાર આવેને તોય જાણે કાળજામાં કાણું પડી જાય છે.”

દાદાજીને પણ અનિશાને વધતી જોઈને અવારનવાર કહેતાં, “નથી પરણાવવી એવું બોલીને પાપમાં નથી પડવું મારે, પણ જરા ધીમે મોટી થા... આમ રાતદિવસ તને વધતી જોઈને ફાળ પડે છે, મને.” એમણે નક્કી કરી લીધું હતું કે અનિશાનાં લગ્ન રાજકોટમાં જ કરવાં છે.

પારિવારિક લગ્નોમાં અને સમારંભોમાં અનિશાને જોયા પછી માગાં આવવાનાં શરૂ થઈ ગયાં હતાં, પરંતુ અત્યારે તો આખા પરિવાર પાસે એક જ જવાબ હતો, ‘નાની છે. ભણે છે. જોઈશું...’

આવી લાડકી અને સાત ખોટની દીકરીને ઘરમાંથી ભાગવું શું કામ પડે? અનિશાને ફરી એ જ વિચાર આવ્યો, આ મોટરસાઈકલ, હેલ્મેટ પહેરીને મોટરસાઈકલ ભગાવી રહેલો છોકરો, આ જંગલના રસ્તા અને પોતે... આ સ્વપ્નમાં કશું જ બદલાતું નહોતું. બધું એનું એ જ રહેતું. દર અઠવાડિયે દેખા દઈ જતું આ સ્વપ્ન હવે અનિશાને બેચેન કરવા લાગ્યું હતું. એનો ડર માત્ર એક જ સ્વપ્નને કારણે નહોતો. સાવ બાળપણથી અનિશાને દેખાતાં સપનાં મોટેભાગે સાચાં પડતાં એ વાતે હવે અનિશા પોતે ડરવા લાગી હતી.

પાંચ વર્ષની અનિશાને એના જન્મદિવસે રાહુલે નાનકડું કોકર સ્પેનિયલ પપી ભેટ આપ્યું હતું. અનિશાએ એનું નામ ‘પ્રેશિયસ’ પાડ્યું હતું. થોડા જ દિવસોમાં અનિશા અને ‘પ્રેશિ’ એકબીજા સાથે એવાં તો ગૂંથાઈ ગયાં કે પ્રેશિને અનિશા વિના એક પળ ચાલતું નહીં. અનિશા સ્કૂલે જાય તો પ્રેશિ દરવાજેથી ખસતું નહીં. અનિશા સવારે ખવડાવીને જાય પછી એ સ્કૂલેથી પાછી આવે ત્યારે જ પ્રેશિ મોઢામાં કંઈક નાખવા તૈયાર થતું... એક દિવસ રાત્રે અનિશા ડરીને જાગી ગઈ હતી. એણે રડતાં રડતાં એની મમ્મીને કહ્યું હતું, “પ્રેશિ મરી જશે, મમ્મી!” અનિશાની મમ્મી શ્રીલેખાબહેને એની આ વાતને બહુ ગંભીરતાથી નહોતી લીધી. દીકરીને આવેલું કોઈ દુઃસ્વપ્ન હશે એમ માનીને એમણે અનિશાને પંપાળીને, વહાલ કરીને સુવડાવી દીધેલી. અનિશાને આ સ્વપ્ન વારંવાર આવવા લાગ્યું. પોતાને જોઈને વહાલ કરવા રસ્તો કોંસ કરીને દોડતા પ્રેશિનું દશ્ય, ઝડપથી આવતી સફેદ ગાડી અને પ્રેશિની ચીસો વારંવાર પાંચ વર્ષની અનિશાની ઊંઘ ઉડાડવા લાગ્યાં. અનિશાની રાહ જોઈને બહાર બેસી રહેતા પ્રેશિને હારનેસ પહેરાવીને લીશથી બાંધી રાખવાનું શરૂ કર્યું. અનિશા સ્કૂલેથી આવીને ગાડીમાંથી ઉતરે ત્યારે એને જોઈને દોડવા માટે ઘાંઘા થતા પ્રેશિને બાંધી રાખવાથી અનિશા થોડીક શાંત થઈ, પણ એનું સ્વપ્ન હજી એને સતાવતું હતું.

એક દિવસ આ સપનું સાચું પડ્યું. બરાબર એવી જ રીતે સફેદ ક્વોલિસ ગાડીએ અનિશાને જોઈને રસ્તો કોંસ કરવા દોડતા પ્રેશિને ઉડાડ્યું. વાંક ગાડીના ડ્રાઈવરનો નહોતો, પ્રેશિ જ અંધાધૂંધ

દોડ્યું હતું. એ દિવસે કોઈક કારણસર ઘરનો નોકર એને બાંધવાનું ભૂલી ગયો હતો! પ્રેશિ ત્યાં જ ચીસો પાડતું મૃત્યુ પામ્યું. પાંચ વર્ષની અનિશાના મન પર પ્રેશિની જુદાઈ અને આ ઘટનાએ એટલી ઊંડી અસર કરી કે પંદર દિવસ સુધી એને સ્કૂલ મોકલી શકાઈ નહીં. એ કોઈ પણ પાલતુ કૂતરાને જોઈને રડવા લાગતી, પ્રેશિની તસવીરો, એની વસ્તુઓને છાતીએ લગાડી રાખતી. મુંબઈથી આવીને રાહુલ એની સાથે એક અઠવાડિયું રહ્યો, એને સમજાવતો રહ્યો, મનાવતો રહ્યો, એ પછી અનિશાનું મન થોડું ઠેકાણે આવ્યું. નંદલાલદાદાએ એ પછી ઘરમાં કોઈ પણ પાલતુ પ્રાણી લાવવાની કે રાખવાની મનાઈ ફરમાવી દીધી. અનિશાની આંખમાંથી આટલાં આંસુ પડે એ વાતે દાદાજીના હૈયામાં હજારો ઉઝરડા પડ્યા હતા...

આવું તો અનેક વાર બન્યું, બનતું રહ્યું. મુંબઈથી રાજકોટ આવેલો રાહુલ કેશ લઈને પ્રવાસ કરવાનો હતો. વિમાનને બદલે બાય રોડ જવાનું નક્કી થયું. અડધી રાત્રે ઊઘમાંથી જાગી ગયેલી અનિશાએ ‘કાકુ... કાકુ...’ કરીને ઘર ગજવ્યું એટલું જ નહીં, “કાકુ આજે ન જાય, કાકુને ઓક્સિડેન્ટ થાય...” કહીને સાત વર્ષની અનિશાએ એટલી તો જિદ કરી કે એને રડતી મૂકીને જવાની રાહુલની હિંમત થઈ નહીં. ઓફિસના એક વિશ્વાસુ માણસને કેશ લઈને મુંબઈ મોકલ્યો, પોતે રોકાઈ ગયો. એ ગાડીને લીમડી પાસે ધોળા દિવસે એવો ભયાનક અકસ્માત થયો કે ડ્રાઈવર અને ગાડીમાં બેઠેલો ઓફિસનો માણસ બંને સ્થળ પર જ મૃત્યુ પામ્યા. ઘરમાં આ સમાચારથી આતંક છવાઈ ગયો. રાહુલનો જીવ બચ્યો એ વાતે તો નંદલાલદાદાએ શ્રીસૂક્તનો યજ્ઞ માન્યો એટલું જ નહીં, રિમાન્ડ હોમના, વૃદ્ધાશ્રમના લોકોને જમાડ્યા. એક મંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો... પરંતુ સાથે સાથે હવે આ ઘરમાં અનિશાને આવતાં સ્વપ્નોને હળવાશથી લેવાની ભૂલ કોઈ કરતું નથી, અનિશા પોતે પણ નહીં. આવાં સ્વપ્નો અને સંકેતથી અભિભૂત થઈ ગયેલા પરિવાર અને નંદલાલદાદાજીના મનમાં એ વાત દઢ થઈ ગઈ.

અનિશા લક્ષ્મીનો જ અંશ છે, એનું માન અને એને માટેનું વહાલ આખાય પરિવારમાં પહેલાં કરતાં અનેક ગણું વધી ગયું. આ માન, સન્માન, વહાલ અને લાડની સાથે નંદલાલ ધરમશીને એમને ત્યાં આવેલા પેલા સાધુની ભવિષ્યવાણી ભુલાતી નહોતી. જે સાધુના આશીર્વાદથી અનિશાનો જન્મ થયો છે એમ નંદલાલદાદા માનતા એ જ સાધુએ એમને એક ચેતવણી આપી હતી, “લક્ષ્મી આવે ત્યારે પીઠમાં લાત મારે છે. માણસને અક્કડ, મજબૂત બનાવે છે. ઊંચું જોઈને ચાલતો કરે છે. આ ઊંચું જોનારો માણસ જે દિવસે નીચું જોવાનું ભૂલી જાય એ દિવસે લક્ષ્મી પેટમાં લાત મારીને ચાલી જાય છે. આ જતી લક્ષ્મી માણસને એવો બેવડ વાળી નાખે છે કે પછી ઊભા થવામાં સદીઓ અને પેઢીઓ ઘસાઈ જાય છે.”

“હું સમજ્યો નહીં.” નંદલાલદાદાએ પૂરી શ્રદ્ધા અને સન્માન સાથે એ અજાણ્યા સાધુને પોતાનું અજ્ઞાન પ્રગટ કર્યું હતું.

“તું જેને તારે ઘેર બોલાવે છે એ કોઈ સાદી-સીધી, નમ્ર કે સરળ દેવી નથી. અઘરી છે, એને લાવવી અને સાચવવી બેઉ. કુબેર એનો દાસ છે, કમળ પર એનો વાસ છે અને ક્ષીરસમુદ્ર એનો નિવાસ છે. હરિની પહેલાં લખાય છે શ્રી... આ સમજી-વિચારીને બોલાવજે એને. સાચી શ્રદ્ધાથી અને શુદ્ધ હૃદયથી બોલાવીશ તો જરૂર આવશે.” એ સાધુની વાણીમાં જાણે વેદનાં સૂક્તો સંભળાતાં હતાં. લાંબી દાઢી, વિશાળ નેત્રો અને સીવ્યા વગરના બે સફેદ વસ્ત્ર, એક ઝોળામાં વધારાની વસ્ત્ર જોડી અને કમંડળ સિવાય એ સાધુ પાસે બીજું કંઈ નહોતું. એક વાર ભયેભાણે

જમતા, બધું જ ભોજન કમંડળમાં ભેગું કરી દેતા, સ્વાદના મોહતાજ નહોતા. જમતી વખતે કંઈ માગતા નહીં, જે પીરસો અને જેટલું પીરસો તેટલું જમીને ઊઠી જતા. એ ક્યાંથી આવ્યા હતા, નંદલાલની દુકાનના ઓટલે શું કામ બેઠા હતા એનું કોઈ લૌજિક, કોઈ સમજણ નંદલાલ ધરમશીને આજ સુધી જડ્યાં નહોતાં.

એ દિવસે શ્રીસૂક્તનો યજ્ઞ કરવાની સલાહ આપીને એ સાધુ ગયા, જાણે સલાહ આપવા પૂરતા જ આવ્યા હોય એમ! એ પછી વીતી ગયેલાં વીસ વર્ષોમાં એ ક્યારેય દેખાયા નહોતા... નંદલાલ ધરમશી માનતા હતા કે સ્વયં નારદજી આવીને એમના ઉપર આ કૃપા કરી ગયા હતા!

“પૂરી શ્રદ્ધાથી અને શુદ્ધ હૃદયથી બોલાવીશ એને.” નંદલાલે હાથ જોડીને સાધુને વચન આપ્યું હતું.

નંદલાલના શબ્દો સાંભળીને સાધુ હસી પડ્યા હતા, “આ લક્ષ્મી છે, બેટા. તેજસ્વી, મનસ્વી અને યશસ્વી... એના પર ક્યારેય જોર-જબરદસ્તી નહીં કરતો. બાંધતો નહીં એને. પિંજરે નહીં પૂરતો... સિંધુજા છે આ, સાગરની લહેરો પર નિવાસ કરે છે. મરજીની માલિક છે. જે દિવસે એને તારા અહંકારથી કે હઠથી બાંધીશ એ દિવસે એ તને પેટમાં લાત મારીને જતી રહેશે. એનાં એક એક આંસુ સાથે એ તારાં યશ-કીર્તિ અને સુખ-સમૃદ્ધિ લેતી જશે. યાદ રાખજે બેટા! ફરી કહું છું. એને બોલાવવી સરળ છે ને સાચવવી અઘરી...”

“હું સાચવીશ.” નંદલાલ ધરમશીએ સાધુની ચેતવણીને બહુ ગંભીરતાથી નહોતી લીધી, અથવા એ સમજી જ નહોતા શક્યા સાધુના શબ્દોને!

“લક્ષ્મી ચંચળ છે અને ચતુર પણ. સ્વયંસિદ્ધા છે, વિમુક્તા છે... પરંતુ, અલક્ષ્મી એની બહેન છે. એક આવશે તો વહેલી મોડી બીજી યે આવશે. દેખાવમાં સરખી છે, પણ સ્વભાવે અને પ્રકૃતિએ વિરુદ્ધ છે. લક્ષ્મી તને એ બધું જ આપશે જે તું ઝંખે છે, પણ જો લક્ષ્મી-અલક્ષ્મી વચ્ચેનો ભેદ નહીં સમજે તો અલક્ષ્મી તારા બધા સુખને લઈને આ ઘરની બહાર નીકળી જશે...” સાધુએ ગિરિજાપતિજી સામે જોયું હતું, “આને સમજાવજો.”

“મેં તો બહુ સમજાવ્યો છે, પણ એને જે જોઈએ છે એમાં સમાધાન કરવા તૈયાર નથી...” ગિરિજાપતિજીના ચહેરા પર ગૂઢ, અકળ સ્મિત હતું, “કર્મ સાથે પરિણામ જોડાયેલાં છે.” એમણે નંદલાલભાઈને કહ્યું હતું, “તું પરિણામ જાણતો હોત તો કદાચ જે માગે છે એનો ભય લાગ્યો હોત, તને પોતાને! પરંતુ, ભવિષ્યમાં ડોકિયું કરવાની આપણી હેસિયત નથી. કદાચ એટલે જ આપણે સુખી પણ છીએ ને દુઃખી પણ એ જ કારણે થઈએ છીએ.” એમણે અંતે ચેતવણી ઉચ્ચારી હતી, “જે માગે છે એની સાથે જે આવે એ પણ સ્વીકારવું પડશે...”

“હું બધું જ સ્વીકારીશ.” ભવિષ્યથી અજાણ નંદલાલભાઈએ અજાણતાં જ અસ્તિત્વને વચન આપ્યું હતું, “સંતાનની સાથે આવતું સુખ અને સમસ્યા બેઉને સરખો આવકાર આપીશ.”

સાધુ હસ્યા હતા. એમણે નંદલાલભાઈના માથે હાથ મૂકીને કહ્યું હતું, “ભલે ત્યારે ભોગવી શકાય ત્યાં સુધી ભોગવજે સુખ...” નંદલાલભાઈ સમજ્યા નહોતા. એમણે નીચા નમીને સાધુની ચરણરજ લીધી હતી ત્યારે સાધુએ ઉમેર્યું હતું, “અસ્તિત્વ સાથેની લડાઈ અઘરી છે. એણે ન સજ્જ્યુ હોય એવું કંઈ મેળવવાની આપણી જિદ અસ્તિત્વ સ્વીકારી લે તો પણ પરમતત્વની રમત આપણે સમજી શકતા નથી.”

એમણે જતાં જતાં ફરી એકવાર નંદલાલભાઈને કહ્યું હતું, “ઝૂંટવીને કે જિદ કરીને મેળવેલું સુખ લાંબું ટકતું નથી આ વાત યાદ રાખજે...” નંદલાલભાઈએ ડોકું ધૂણાવીને હા તો પાડી હતી, પણ એમને આ થોડા શબ્દોમાં રહેલો ઊંડો અને સૂચક સંદેશો સમજાયો નહોતો.



આ બધા ભૂતકાળ અને ભવિષ્યવાણીથી અજાણ અને તદ્દન નિર્દોષ એવી આ અત્યંત સુંદર અને સંસ્કારી છોકરી નંદલાલ ધરમશી મહેતાના પરિવારમાં ઉછરીને ઓગણીસ વર્ષની થઈ હતી. આજે ફરી વાર એને એ જ સ્વપ્ન સતાવી રહ્યું હતું, જેમાં એ પોતાનું ઘર છોડીને ભાગી રહી હતી. કોઈ છોકરા સાથે, એ છોકરાનો ચહેરો નહોતો દેખાતો... મોટરસાઈકલની સ્પીડ અને જંગલના રસ્તા, પોતાનો મેલો ચહેરો, વિખરાયેલા વાળ અને આંખોમાંથી વહેતા આંસુ છેલ્લી કેટલીયે રાતોથી અનિશાને ડરાવતા હતા, એની ઊંઘ ઉડાડી મૂકતા હતા!

કોણ હતો આ છોકરો? કેમ ભાગી રહી હતી, પોતે? કોનાથી? આ સવાલો અનિશાનો પીછો નહોતા છોડતા, પણ પોતાના દરેક સપનાંને હકીકતમાં તબદીલ થતાં જોયાં હતાં એણે... શું આ સપનું પણ સાચું પડશે? અનિશાને આ વિચાર બેચેન કરી મૂકતો હતો. જે પરિવારને પોતે જીવથીયે વધુ વહાલી હતી, જે પરિવાર પોતાને માટે સર્વસ્વ હતો એ પરિવારને આવી કોઈ મુશ્કેલીમાં મૂકવાની હતી પોતે?

અનિશા માટે આ સવાલો અને સપનાંમાં દેખાતાં દશ્યો જીવન-મરણનો સવાલ બની ગયા હતા. એ વિશે કોઈ સાથે વાત કરવી કે નહીં, એનો નિર્ણય અનિશા કરી શકતી નહોતી.



“બોલો, પ્રિન્સેસ...” ઊંઘરેટા અવાજમાં રાહુલે ફોન ઉપાડ્યો. એણે ફોનમાં આંખો ઝીણી કરીને સમય જોયો, “સવા ત્રણ થયા છે, કેમ જાગે છે?” આ પ્રશ્ન પૂછતાંની સાથે જ રાહુલને ત્રણ દિવસ પહેલાં અનિશાએ કહેલી વાત યાદ આવી ગઈ, “ફરી પાછું એ જ સપનું આવ્યું?”

“હમ્” અનિશાએ ધીમા અવાજે કહ્યું. જાગી ગયા છતાં એનો ડર સાવ ગયો નહોતો.

“ઈટ્સ ઓ.કે. બેબી!” રાહુલે એને સમજાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો, “ટ્રાય કરીને ઊંઘી જા. કોઈ ફિલ્મ જોઈ હશે, સિરીઝ જોઈ હશે... એની ઇમ્પ્રેશન રહી જાય.” એણે કહ્યું, “દર વખતે સપનું સાચું પડે એવું જરૂરી નથી.”

“કાફુ!” અનિશા કંઈ બોલી નહીં, પરંતુ એનો ભય અને સવાલો રાહુલને વગર બોલ્યે સંભળાઈ ગયા.

થોડી વાર બંને જણાં ચૂપ રહ્યા પછી રાહુલે પૂછ્યું, “ઘરમાં કોઈને કહ્યું નથી ને?”

“ના.” અનિશા એકાક્ષરી જવાબો આપતી હતી. સતત જીવનરસથી છલકાતી એવી છોકરી જેની વાતો ક્યારેય ખૂટતી જ નહીં એને આમ ચૂપ અને ડરેલી જોઈને રાહુલને ચિંતા થવા લાગી.

“જો! પહેલાં તો આવું કંઈ થવાનું નથી.” રાહુલે આત્મવિશ્વાસથી કહ્યું, “...ને કદાચ થાય,

તારે ભાગવું પડે તો આખું ઘર તારી વિરુદ્ધ થઈ જાય તેમ છતાં હું તારી સાથે રહીશ. આઈ પ્રોમિસ યુ.” કહીને એણે વહાલથી ઉમેર્યું, “ઈન ગુડ ઓર બેડ, રાંગ ઓર રાઈટ... હું તારી સાથે છું, બસ?”

“આઈ લવ યુ, કાફસ.” અનિશાએ કહ્યું. એણે ફોન પર જ રાહુલને એક પખી ચોડી દીધી.

રાહુલે હસીને કહ્યું, “આઈ લવ યુ ટૂ, માય પ્રિન્સેસ! હવે સૂઈ જા. હું ઉપર ભગવાનને મેસેજ મોકલાવી દઉં છું, તારાં ખરાબ સપનાં ડિલિટ થઈ જશે.” ફોન ડિસ્કનેક્ટ કરીને રાહુલે ઉંઘવાની કોશિશ કરી, પણ હવે અનિશાનો ડર રાહુલના મનમાં પણ પ્રવેશી ગયો હતો. અનિશાને દેખાયેલાં અનેક સપનાં સમયસમયાંતરે સાચા પડતાં રહ્યાં હતાં, ઘર છોડીને કોઈ છોકરા સાથે ભાગવાનું આ સપનું જો સાચું પડે તો નંદલાલ ધરમશી પરિવારનું શું થાય એ વિચારે રાહુલ આખી રાત પડખાં ઘસતો રહ્યો.



રાજકોટ-મોરબી હાઈવે પર આવેલી મારવાડી યુનિવર્સિટીના કેમ્પસમાં ટુ સીટર પોર્શ દાખલ થઈ. કેમ્પસની અંદરનો વૃક્ષોથી છવાયેલો સિમેન્ટનો રસ્તો, બંને તરફ ઊભેલા અને પોતપોતાના કોલેજના બિલ્ડિંગ તરફ જઈ રહેલા વિદ્યાર્થીઓથી ભરચક હતો. પોર્શ એક પછી એક બિલ્ડિંગ વટાવતી બી.બી.એ.ના બિલ્ડિંગની સામે આવીને ઊભી રહી. કન્વર્ટેબલ, ટુ-સીટર પોર્શમાંથી ઉતરતી અનિશાને ત્યાં ઊભેલા બધા જ જોઈ રહ્યા. અનિશા અવારનવાર જુદી જુદી ગાડીઓ લઈને યુનિવર્સિટી આવતી. નંદલાલ ધરમશીના પરિવારની આ લાડકી દીકરી માટે દાદાજીએ એને ગમતી ગાડીઓનો કાફલો ઊભો કરી દીધો હતો. આમ તો એના ઈન્સ્ટિટ્યૂટની બસ આખા શહેરમાંથી વિદ્યાર્થીઓને રાજકોટ-મોરબી હાઈવે પર આવેલી આ યુનિવર્સિટીમાં લઈ આવવા માટે ઉપલબ્ધ હતી, પરંતુ અનિશાને બસમાં ન જવા દેવી એવો નિર્ણય દાદાજીએ જાહેર કર્યો. શરૂઆતમાં અનિશા ડ્રાઈવરને લઈને આવતી, પરંતુ ધીરે ધીરે ઘરના સહુને સમજાવીને, પટાવીને, જિદ કરીને એણે સેલ્ફ ડ્રાઈવમાં યુનિવર્સિટી આવવાની રજાચિઠ્ઠી ફાડાવી લીધી હતી. અનિશાને સેલ્ફ ડ્રાઈવ કરવું ખૂબ ગમતું અને એમાંય એની આ ટુ-સીટર પોર્શ એની ફેવરિટ ગાડી હતી.

રાજકોટની શ્રેષ્ઠ યુનિવર્સિટીઝમાંની એક, એવી આ મારવાડી યુનિવર્સિટીમાં અનેક શ્રીમંત પરિવારનાં સંતાનો ભણતાં. શહેરથી દૂર આવેલી આ યુનિવર્સિટીનું આખું કેમ્પસ સી.સી. ટી.વી. કેમેરા અને સિક્યોરિટીથી સલામત કેમ્પસ હતું. રાજકોટ-મોરબી હાઈવે પર આવેલી આ કોલેજમાં અનેક કોર્સીસ ઉપલબ્ધ હતા. અનિશા બી.બી.એ.ના બીજા વર્ષમાં હતી. ભણવામાં હોશિયાર અને કારકિર્દી માટે ફોકસ અનિશાના મિત્રો પણ એણે પસંદ કરેલા હતા. બાકી એ કોલેજમાં કોઈની સાથે ખાસ ભળતી નહીં. એની કોલેજના બિલ્ડિંગની આસપાસ આવેલી એન્જિનિયરિંગ અને સાયન્સ કોલેજના અનેક છોકરાઓ અનિશાને જોવા માટે સવારે બી.બી.એ. ઈન્સ્ટિટ્યૂટની બહાર આવીને ઊભા રહેતા. એ ગાડીમાંથી ઉતરે અને પોતાની કોલેજની બિલ્ડિંગના પગથિયાં ચઢે, બસ એટલી ઝલક પણ કેટલાક યુવાનોની આંખો તૃપ્ત કરી દેતી.

આજે પણ અનિશાને જોવા બે-ત્રણ-ચારના ઝુંડમાં થોડાક છોકરાઓ બી.બી.એ. બિલ્ડિંગની બહાર ઊભા હતા. ગાડી પાર્ક કરીને પોતાની બેગ લઈને હંમેશની જેમ આસપાસ જોયા વગર અનિશા સડસડાટ પોતાની ઈન્સ્ટિટ્યૂટના પગથિયાં ચઢી ગઈ. એ રોજ આમ જ આવતી અને

આવી જ રીતે આસપાસ જોયા વગર પોતાના ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં દાખલ થઈ જતી. બિલ્ડિંગમાં દાખલ થતાં જ એની પ્રતીક્ષામાં ઊભેલી બે ખાસ બહેનપણીઓ કશિશ અને મિસરી દોડીને એના તરફ આવી.

“કેટલું મોડું કર્યું!” મિસરીએ પૂછ્યું.

“ચાર, સવાર સુધી ઊંઘ જ ના આવી. પછી એલાર્મ વાગ્યું તોય ઉઠાયું જ નહીં...” કહેતાં કહેતાં અનિશા ક્લાસ તરફ લગભગ દોડવા લાગી. ત્રણે જણા ક્લાસમાં પહોંચ્યા ત્યારે બધા જ ગોઠવાઈ ગયા હતા. ત્રણ-ચાર છોકરાઓએ પોતાની બાજુની ખાલી સીટ તરફ નજર નાખીને હમણાં જ પ્રવેશેલી અનિશા તરફ આશાભરી નજરે જોયું, પણ અનિશા એમ્ફી થિયેટર જેવા ક્લાસરૂમના પગથિયાં ચઢી અંતિમ સીટ પર ગોઠવાઈ ગઈ. કશિશ અને મિસરી પણ એની આજુબાજુમાં ગોઠવાઈ ગયાં. ક્લાસ શરૂ થયો. અનિશા પૂરા ધ્યાનથી સામેના સ્માર્ટ બોર્ડ તરફ જોઈ રહી હતી ત્યારે મિસરીના વાઈબ્રેશન પર મૂકેલા ફોનના અવાજથી અનિશાનું ધ્યાન ખેંચાયું. મિસરીએ ટેબલ પર પડેલો ફોન અનિશાને બતાવ્યો.

“એનો જ ફોન છે.” મિસરીએ કહ્યું.

“ચાર!” કશિશે એકદમ ધીમા અવાજે, નીચા નમીને પોતાનો ગુસ્સો પ્રગટ કર્યો, “આ તો પાછળ જ પડી ગયો છે.”

“હા ચાર.” મિસરી સહેજ ગભરાયેલી હતી, “છેક ઘર સુધી આવે છે. મારા જ સ્ટેન્ડ પર ઊતરી જાય છે.” મિસરી બીજા વિદ્યાર્થીઓની જેમ બસમાં આવતી. છેલ્લા દોઢેક મહિનાથી એની બસમાં એક નવો છોકરો આવવા લાગ્યો હતો. એ છોકરો પહેલાં કદાચ કોઈ બીજી બસમાં આવતો હતો, એન્જિનિયરિંગનો વિદ્યાર્થી હતો. એક વાર કોમન ફંક્શનમાં એણે મિસરીને જોઈ એ પછી એણે પોતાની બસ બદલી નાખી હતી. એ મિસરીની બસમાં આવવા લાગ્યો હતો. એક-બે વખત એણે મિસરી સાથે વાત કરવાની કોશિશ કરી હતી. કોલેજ કેમ્પસમાં સ્ટ્રીક્ટ સિક્યોરિટી અને સી.સી.ટી.વી. કેમેરા હતા એટલે એ બસમાં મિસરી સાથે વાત કરવાનો પ્રયાસ કરતો... મિસરીએ જવાબ ન આપ્યો, એ પછી એણે કોણ જાણે ક્યાંથી મિસરીનો ફોન નંબર મેળવી લીધો. હવે એ છોકરો મિસરીને દિવસમાં દસ વાર કોલ કરવા લાગ્યો હતો. આજે, અત્યારે ફરી એનો નંબર જોઈને મિસરી અકળાઈ.

“આજે હું તને ઘેર મૂકવા આવીશ. તારી બસમાં.” અનિશાએ કહ્યું, “હવે આનો નિકાલ કરવો જ પડે.”

“જો! એ કંઈ મિસબિહેવીયર નથી કરતો. સીધો લાગે છે...” મિસરી જરા ડરી ગઈ. મિસરીને બરાબર ખબર હતી કે અનિશા એક વાર કેસ હાથમાં લેશે તો તડ ને ફડ કરશે. એણે સ્કૂલમાં પણ એકાદ-બે રોમિયોને ફટકાર્યા હોવાના કિસ્સા મિસરીને યાદ હતા, “આમ તો સારા ઘરનો લાગે છે. હું આજે...”

“સારા ઘરના છોકરા આવી રીતે ફોન પર કોઈને હેરાન ન કરે.” કશિશે કહ્યું.

“રાઈટ!” ચાલુ વર્ગમાં આ વાતો થઈ રહી હતી, એટલે શિક્ષકનું ધ્યાન પડે એ પહેલાં અનિશાએ વાતને ટૂંકાવી, “તને ગમે છે? ગમતો હોય તો અમે વચ્ચે ના પડીએ.” અનિશાના ચહેરા પર તોફાની સ્મિત આવી ગયું, “તારું સેટિંગ બગાડવામાં મને ઇન્ટરેસ્ટ નથી...”

“શટ અપ.” મિસરીના ચહેરા પર શરમાળ સ્મિત ધસી આવ્યું, “મારા ડેડને ખબર પડશે ને તો ભણવાનું બંધ કરાવી દેશે. તું તો જાણે છે એમને.”

“એટલે જ કહું છું... આજે હું તારી બસમાં આવીશ. આપણે સમજી લઈએ, એ સીધા અને સારા ઘરના છોકરાને જોઈએ છે શું?” કહીને અનિશાએ વાત પૂરી કરી.

કલાસ પૂરા થયા. અનિશાએ ગાડી ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં જ છોડી દીધી. એ પણ મિસરીની બસમાં ચઢી ગઈ. બંને જણાં મિસરીના ઘરેથી ડ્રાઇવર અને ગાડી લઈને પાછા આવશે અને અનિશાની ગાડી લઈને પાછા જશે એવું બધું નક્કી કરીને અનિશાએ ઘેર ફોન કરીને જણાવી દીધું કે પોતે મિસરીના ઘરે જઈ રહી છે.

બસમાં દાખલ થતાં જ બંને છોકરીઓએ ત્રીજી લાઇનમાં બારી પાસે બેઠેલા એ છોકરાને ઓળખી લીધો. એની બાજુની સીટ ખાલી હતી. અનિશા ત્યાં જઈને ગોઠવાઈ ગઈ. એણે પેલા છોકરા સામે સ્મિત કર્યું. મિસરી લાઇન છોડીને અનિશાની બાજુની સીટમાં ગોઠવાઈ.

“શું પ્રોબ્લેમ છે?” બસ શરૂ થઈ એ પહેલાં અનિશા શરૂ થઈ ગઈ, “કેમ આટલા બધા ફોન કરે છે તું મિસરીને?”

“તને ફોન નથી કરતો એનો પ્રોબ્લેમ છે? હું મિસરીને ફોન કરું છું, એમાં તું શું કામ વચ્ચે પડે છે?” છોકરાએ હાવી થવાનો પ્રયાસ કર્યો.

“મને ફોન કરે તો ચીરી નાખું તને.” અનિશાએ જવાબ આપ્યો, “એને નથી ગમતું એટલે કહું છું. એના ઘરમાં ખબર પડશે તો...”

“પણ મને ગમે છે.” છોકરાએ હિંમતથી કહ્યું, “એના ઘેર ખબર પડશે તો મારા મમ્મી-પપ્પાને મોકલીશ માગું લઈને.” એણે અનિશાની આંખમાં આંખ નાખીને કહ્યું, “લફરું નથી કરવું, લગ્ન કરવાં છે. હું સારા ઘરનો છોકરો છું. એની ન્યાતનો છું. એન્જિનિયરિંગના છેલ્લા વર્ષમાં છું. મારા પિતાની ફેક્ટરી છે. હેરાન નથી કરતો એને હું, પ્રપોઝ કરવા માગું છું.” હવે બંને છોકરીઓ અવાક થઈ ગઈ. આ છોકરો આવી હિંમતથી સીધે સીધું કહી નાખશે એવી બેમાંથી કોઈને અપેક્ષા નહોતી.

“બોલવું સહેલું છે.” સહેજ વિચારીને અનિશાએ કહ્યું, “તારા મમ્મી-પપ્પા ના પાડશે તો?”

“મારી મમ્મીએ મિસરીને જોઈ છે. એને પણ ગમે છે.” છોકરાએ કહ્યું. હવે બંને છોકરીઓ ફરી ચૂપ થઈ ગઈ. બસમાં થઈ રહેલી આ વાતચીત આસપાસ બેઠેલા ઘણા સ્ટુડન્ટ્સે સાંભળી. મિસરી શરમથી લાલ થઈ રહી હતી ને અનિશાને મજા પડવા લાગી હતી.

એણે હસીને પૂછ્યું, “ને પપ્પા?”

“હું અને મમ્મી એક થઈ જઈશું તો પપ્પા ના નહીં પાડે...” છોકરાએ નીચા નમીને અનિશાને બાયપાસ કરીને મિસરીને પૂછ્યું, “હવે સીધી વાત કરું તારી સાથે?” પછી બાજુમાં બેઠેલી અનિશાને પૂછ્યું, “વકીલસાહેબ, ઇફ યુ ડોન્ટ માઈન્ડ. તમે ત્યાં જતાં રહો અને મિસરીને અહીં મોકલી આપો.” હસતી હસતી અનિશા ઊભી થઈ, એણે મિસરીને ઇશારો કરીને પેલા છોકરાની બાજુમાં મોકલી. પોતે મિસરીની સીટમાં બેસીને બંનેને એકબીજાથી શરમાતાં જોતી રહી. પેલા છોકરાએ ફરી ઝૂકીને અનિશાને કહ્યું, “આમ તો સારું થયું કે તું ઝઘડવા માટે આ બસમાં આવી. બાકી અમે બે જણાં હજી યે વાત ન કરી શક્યાં હોત. થેન્ક યુ લૉયર મેડમ!”

“યુ આર વેલકમ.” અનિશાએ હસીને કહ્યું, પછી ઇયરફોન કાનમાં ભરાવીને સંગીત સાંભળવા લાગી.

મિસરીના ઘર પાસેના બસસ્ટેન્ડ પર જ્યારે ત્રણે જણાં ઉતર્યા ત્યારે પેલા છોકરાએ અનિશાને કહ્યું, “તમે અત્યારે જ મારા ઘરે આવી શકો છો.” એની આંખોમાં સચ્ચાઈ હતી અને વાતચીતમાં પૂરેપૂરી સભ્યતા, “કોઈ છોકરી ગમે એ ગુનો નથી. પ્રપોઝ કરનારા દરેક છોકરા લફંગા નથી હોતા, અનિશા ધરમશી.” આટલું કહીને એણે ઉમેર્યું, “જો છેડતી કરવી હોત તો આટલી રાહ ના જોઈ હોત મેં. છ મહિનાથી ફિલિંગ ભરું છું.” એણે સહેજ દૂર ઊભેલી ઓલિવ ગ્રીન રંગની જીપની ‘રેંગલર’ ગાડી અને એમાં બેઠેલા છોકરાને બતાવીને કહ્યું, “અહીંથી મારું ઘર ચાર કિલોમીટર દૂર છે. રોજ મારા ભાઈબંધને બોલાવું છું લેવા.”

અનિશા ખડખડાટ હસી પડી, મિસરી શરમાઈ ગઈ. એ છોકરાએ પોતાનો હાથ લંબાવીને કહ્યું, “મિસરી મજાઈયા, અંશુલ નામ છે મારું. અંશુલ ઠક્કર.” એણે હસીને ઉમેર્યું, “મારે કોઈ ઉતાવળ નથી. વિચારી લે. મારી તપાસ કરાવી લે. તું ‘હા’ પાડીશ ત્યારે મારી મમ્મીને કહીને પપ્પા સુધી વાત પહોંચાડીશ.” પછી અનિશા તરફ જોઈને કહ્યું, “તો મેંડમ! હવે ફોન કરી શકું છું તમારી બહેનપણીને?”

અનિશાએ હસીને ખભા ઊલાળીને બંને હાથ ઊંચા કરીને કહ્યું, “એને વાંધો ના હોય તો મને વાંધો નથી.”

ગાડીમાં સન ગ્લાસિસ પહેરીને બેઠેલો હેન્ડસમ છોકરો સતત આ તરફ જોઈ રહ્યો હતો. અંશુલ અને મિસરીને હસીને વાત કરતાં જોયાં એટલે એ પોતાની ગાડીમાંથી નીચે ઉતર્યો. રસ્તો કોંસ કરીને એ છોકરાને આ તરફ આવતાં રસ્તાની બીજી તરફ ઊભેલાં ત્રણે જણાં જોઈ રહ્યાં...

ફોલ્ડેડ સ્લીવ્સનું કોટન નોર્થવેસ્ટ કંપનીનું ડબલ પોકેટ શર્ટ, અંદર રાઉન્ડ નેક ટી-શર્ટ, મેબેકના સન ગ્લાસિસ અને તાજા શેમ્પૂ કરેલા ચમકતા, હવામાં ઉડતા વાળ... ટફના શૂઝ સાથે એની આત્મવિશ્વાસભર સિંહ જેવી ચાલ જોઈને બંને છોકરીઓની નજર એના પરથી હટી શકી નહીં. છ ફૂટથી વધુ ઊંચાઈ, પહોળા ખભા અને પાતળી કમરવાળા કસરતી શરીર સાથે એ કોઈ વિદેશી બ્રાન્ડના મોડેલ જેવો લાગતો હતો...

એણે આ તરફ ઊભેલાં ત્રણે જણાંની નજીક આવીને પોતાના દોસ્ત અંશુલ તરફ જોઈને કહ્યું, “તારા ફિલ્મીવેડા પત્યા હોય તો નીકળીએ.” પોતાના તરફ જોઈ રહેલી બંને છોકરીઓ તરફ એણે નજર સુધ્યાં નાખી નહીં, “મારા બાપુ મને તારી ડ્રાઈવરી કરતો જોશે ને, તો ભડાકે દેશે.”

અંશુલના ચહેરા પર સ્મિત આવ્યું. એણે ડોકું ધુણાવીને કહ્યું, “હા... ચાલ.” પછી મિસરી સામે જોઈને ઉમેર્યું, “આજે ફોન કરીશ. ઉપાડજે.” અને છેલ્લે અનિશા સામે જોઈને કહ્યું, “હવે એને પ્રોટેક્ટ કરવાની જરૂર નહીં પડે તમને... હું છું.” આટલું કહીને હસતો હસતો અંશુલ પેલા છોકરાનો હાથ પકડીને રસ્તો કોંસ કરી સામે ઊભેલી રેંગલર જીપ તરફ જવા લાગ્યો.

“આ... આની જોડે ફરે છે?” મિસરીએ આંખો ઝીણી કરીને લગભગ સ્વગત પૂછ્યું.

“કોની જોડે?” લગભગ પોતાના મહાલયમાં બંધ રહેતી અનિશાને બહારના જગત સાથે બહુ નિસ્બત નહોતી. એણે ઊંધા ફરીને જઈ રહેલા બંને છોકરાઓ તરફ જોઈને મિસરી તરફ જોયું, “કોણ છે આ?”

“આ?!?” મિસરીની આંખો પહોળી થઈ ગઈ, “આને નથી ઓળખતી? સૌરાષ્ટ્રના લેન્ડમાફિયાનો દીકરો છે. મહાવીરસિંહનું નામ દર અઠવાડિયે છાપામાં છપાય છે. કોઈને કોઈ લફરામાં સંડોવાયેલો હોય છે, એનો બાપ.” પછી બંનેને જીપમાં બેસતા જોઈને એણે ઉમેર્યું, “જો આ અંશુલીયો આની જોડે ફરતો હોય તો આપણે એની જોડે દોસ્તી પણ ન કરાય ને દુશ્મની પણ ન કરાય.”

“એમ?!” અનિશાએ જરા વધુ ધ્યાનથી પેલા છોકરાને જોયો, “ડોનનો દીકરો છે? નામ શું છે એનું?”

“કિશનસિંહ.” સિંહ જેવી ચાલે જઈ રહેલા એ છોકરાનું શર્ટ રસ્તો કોંસ કરતી વખતે હવામાં ઉડ્યું, એના પેન્ટના ગર્ડલમાં ખોસેલી રિવોલ્વરની એક ઝલક દેખાઈ અને ઢંકાઈ ગઈ.

મિસરી અને અનિશાની આંખો આ રિવોલ્વરની ઝલક જોઈને પહોળી થઈ ગઈ.



“છે ક્યાં એ, નાલાયક કિસનો?” જૂના ડેલા જેવા વિશાળ ઘરના ઓટલા ઉપર મહાવીરસિંહ હિંચકે ઝૂલી રહ્યા હતા. છેલ્લા એક કલાકથી એમના માણસો મહાવીરસિંહના દીકરા કિશનને ફોન કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા હતા. કિશનનો ફોન સ્વિચઓફ હતો. મહાવીરસિંહના મનમાં ચિંતા અને ગુસ્સો બંને એક સાથે હતાં, “કહીને જતો હોય તો!” એક પિતાની ચિંતા સ્વાભાવિક હતી, “એને આજ ને આજ આંચ બોલાવો. એને પાંસરો કરવો જ પડશે. આમ નહીં હાલે.” મહાવીરસિંહે હિંચકાને પોતાના પગથી ઠેસ મારીને કહ્યું.

પોરબંદરમાં આવેલું મહાવીરસિંહનું આ મકાન દરિયાકિનારાની સાવ નજીક હતું. મહાવીરસિંહના વિશાળ ડેલાની ખડકી સતત બંધ રહેતી. એમાં રહેલી ડોકાબારીથી અવરજવર ચાલતી. ડોકાબારી ખોલીને દાખલ થઈએ કે મોટો ચોક આવતો. આ ચોકમાં ખાટલા ઢાળેલા રહેતા. મહાવીરસિંહના માણસો ઢુક્કા ગગડાવતા, ચલમ ફૂંકતા એ ચોકમાં પડ્યા રહેતા. ચોકની ચારે તરફ ત્રણ-સાડા ત્રણ ફૂટ ઊંચા ઓટલા હતા. ઓટલા ઉપર ચાર-પાંચ ફૂટના અંતરે કોતરણીવાળા સીસમના થાંભલા હતા. એ થાંભલાને કોતરણીવાળા ટોડલા વડે છાપરા સાથે જોડવામાં આવ્યા હતા. ચારે તરફ આ કોતરણીવાળા થાંભલા અને ટોડલાને કારણે એમનો ચોક સુંદર સ્થાપત્યના નમૂના જેવો લાગતો, પરંતુ એ ચોકમાં પડી રહેલા માણસો આ સુંદર ઘર સાથે મેંચ નહોતા થતા! દરેક બે થાંભલાની વચ્ચે એક દરવાજો ખુલતો. એ જૂની ડિઝાઈનના ચાપડાવાળા દરવાજાની પાછળ એક-એક ઓરડો હતો. આખાય ચોકને ફરતે આવેલા આ ઓરડાઓના દરવાજા કોઈ પણ તરફથી ગણવાનું શરૂ કરીએ તો ભૂલ પડી જાય એટલા સરખા હતા. ડેલીમાંથી દાખલ થઈને તરત જ એક ચોકડી હતી. એના પર હેન્ડપમ્પ લાગેલો હતો. ત્યાંથી ઉપર ચઢીએ તો પાણિયારું અને આખાય ઓટલાને આધાર આપતી દીવાલો પર સુંદર ગોખ હતા. દરેક ગોખમાં એક પાળિયો હતો. આર્કિયોલોજિકલ જ્ઞાન ધરાવતા માણસને જો આ પાળિયા બતાવવામાં આવે તો એની કિંમત લાખોમાં થઈ શકે એવા પેઢી દર પેઢી ઉમેરાયેલા આ પાળિયા મહાવીરસિંહજીના પૂર્વજોના હતા એમ એ કહેતા.

આ ઘર આટલું સુંદર હોવા છતાં વ્યવસ્થિત નહોતું. ઓરડામાં પડેલા ખાટલા, લટકતાં કપડાં, ફાળિયાં, થેપાડાં અને પાઘડીઓ જોઈને તરત જ સમજાય કે આ ઘરમાં કોઈ સ્ત્રી નહોતી. રસોડું પણ એટલું જ અવ્યવસ્થિત અને ગંદું હતું. આ રસોડામાં દરરોજ લગભગ ત્રીસ-પાંત્રીસ માણસોનું ભોજન બનતું. પોરબંદરની બે-ત્રણ બહેનો આવીને રોટલા ઘડી જતી, શાક કે દાળ મહાવીરસિંહના માણસો રાંધી લેતા. છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોથી આ કમ આમ જ ચાલતો રહ્યો હતો...

મહાવીરસિંહનો દીકરો કિશનસિંહ આ અવ્યવસ્થિત અને માથાભારે માણસોથી ભરેલા ઘરમાં ઉછર્યો હતો. મહાવીરસિંહના પત્ની તેજુબાના હઠાગ્રહને કારણે એને ત્યાંથી બહાર કાઢવાનું નક્કી થયું. મહાવીરસિંહની ઝાઝી ઈચ્છા નહોતી, તેમ છતાં એને રાજકુમાર કોલેજમાં ભણવા મૂક્યો. મહાવીરસિંહની નજર સામે કિશન બદલાવા લાગ્યો. માત્ર વેકેશનમાં જ એ ઘેર આવતો. મોટો થઈ રહેલો કિશન તહેઝીબ, નમ્રતા અને સલૂકાઈ શિખવા લાગ્યો હતો. એ અંગ્રેજી બોલતો, છરી-કાંટાથી ખાતો. મહાવીરસિંહને આ બહુ અનુકૂળ નહોતું, તેમ છતાં પત્નીના પ્રેમ અને આગ્રહ આગળ એ ઝાઝી દલીલ કરી શકતા નહીં. મહાવીરસિંહ પર થયેલા ગોળીબારમાં વચ્ચે આવી ગયેલાં તેજુબા ગુજરી ગયાં ત્યારે એમણે લોહી નિંગળતી છાતીએ અને ઉફાણતા શ્વાસે મહાવીરસિંહ પાસેથી વચન લીધું હતું, “એ ગ્રેજ્યુએટ ન થાય ત્યાં સુધી એનું ભણવાનું બંધ નહીં કરાવતા. વચન આપો મને.” મહાવીરસિંહ પાસે વચન આપ્યા સિવાય કોઈ છૂટકો નહોતો.

જેમ જેમ કિશન આગળ ભણતો ગયો, તેમ તેમ એને પિતાના વ્યવસાય અને એમની જીવનશૈલી સામેનો વિરોધ વધતો ગયો. મા ગુજરી ગઈ એ પછી, કિશન પિતાનો હુકમ થાય ત્યારે જ એમને મળવા પોરબંદર આવતો. એ રાજકોટ રહેતો, પિતાએ અપાવેલા એક નાનકડા બંગલામાં સાવ એકલો.

મહાવીરસિંહને ચિંતા એ હતી કે એમણે ફેલાવેલો વ્યવસાય અને મહામહેનતે આખા સોરઠમાં બેસાડી દીધેલી ધાકનો વારસો જો આ ‘સુંવાળો’ થઈ ગયેલો એકનો એક દીકરો નહીં જાળવે તો શું થશે? એમની ચિંતા સાવ ખોટી નહોતી, કારણ કે એમના ‘કાળજાના કટકા’ જેવા દીકરા કિશને એમને અનેક વખત આ બિઝનેસમાં જોડાવાની સ્પષ્ટ ના પાડી દીધી હતી. કિશન રેસ્ટોરાં કરવા માગતો હતો, પરંતુ એ જેટલી વાર પિતા સાથે પોતાની રેસ્ટોરાં વિશે વાત કરવાનો પ્રયાસ કરતો એટલી વાર મહાવીરસિંહ એની મજાક ઉડાવીને કહેતા, “રાંધવું બાયુંને શોભે, ભાયડા તો ભડાકા કરે.” કિશન પિતા પરત્વેના સન્માનને કારણે એમને જવાબ આપતો નહીં, પણ દરેક વખતે મહાવીરસિંહ એની મજાક ઉડાવતા ત્યારે રેસ્ટોરાં કરવાની એની ઈચ્છા વધુ મક્કમ અને મજબૂત થતી.



“ફોન લગાઓ એને...” મહાવીરસિંહે ફરી હિંચકાને ઠેસ મારીને એના ખાસ માણસ લાલભાને કહ્યું, “બબ્બે કલાક ફોન બંધ રાખે એવો કયો હાકેમ ગવંડર થઈ ગયો છે, મારો વા’લો?” પિતાની ચિંતા સ્વાભાવિક હતી. મહાવીરસિંહના અનેક દુશ્મનો હતા. કિશને અનેક વાર નકાર્યા છતાં મહાવીરસિંહે એને તેજુબાના સમ આપીને રિવોલ્વર રાખવાની ટેવ પાડી હતી. લાઈસન્સ વગરની રિવોલ્વર નહીં જ રાખું, એવી કિશનની જિંદને કારણે મહાવીરસિંહે પોતાની ઓળખાણો લગાવીને કિશનની રિવોલ્વર માટે લાઈસન્સ લેવું પડ્યું, તેમ છતાં એમણે કિશનને રિવોલ્વર

રાખવા મજબૂર કર્યો, કારણ કે એમને સતત એવો ભય લાગતો કે જે લોકો એમના સુધી નથી પહોંચી શકતા એ કદાચ એમના દીકરાને ટાર્ગેટ કરશે.

આજે સવારથી એ કિશનનો સંપર્ક કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા હતા. અંશુલની પ્રેમકથામાં અટવાયેલો કિશન રાત્રે સ્વિચઓફ કરેલો પોતાનો સેલફોન ઓન કરવાનું આજે ભૂલી જ ગયો હતો. જીપમાં બેઠા પછી અંશુલે એને કહ્યું, “બસમાંથી કેટલા ફોન કર્યા? તારો ફોન સ્વિચઓફ છે!”

“હેં! હોય નહીં.” કહીને કિશને પોતાનો સેલફોન બહાર કાઢ્યો. ફોન સાચે જ બંધ હતો. એણે આઈ-ફોન-૧૧ સ્વિચઓન કર્યો. જેવો એનો ફોન ઓન થયો કે તરત જ એના ફોન પર ‘બાપુ’ ચમક્યું. સતત કિશન સુધી પહોંચવાનો પ્રયાસ કરી રહેલા મહાવીરસિંહના ફોનની આખરે રિંગ વાગી.

કિશને ફોન રિસીવ કરીને કહ્યું, “જય માતાજી.” ફોન મહાવીરસિંહનો હતો, પરંતુ પિતા સીધા ફોન પર નહીં આવે એની કિશનને ખબર હતી. મહાવીરસિંહનો કોઈ માણસ ફોન જોડીને એમને આપે પછી જ એ વાત કરે એવો એક શિરસ્તો હતો.

“જય માતાજી.” લાલભાનો અવાજ સંભળાયો, “બાપુ વાત કરવા માગે છે. હવારથી તમારો ફોન જ લાગતો નથ.”

“હા! ભૂલમાં સ્વિચઓફ થઈ ગયેલો.” કિશને કહ્યું, “આપો બાપુને.” લાલભાએ બેચ હાથમાં ફોન આદરપૂર્વક મહાવીરસિંહની સામે ધર્યો.

મહાવીરસિંહે ફોન હાથમાં લેતાં સહેજ ગુસ્સાથી કહ્યું, “પૂછ્યું નહીં, ક્યાં ગુડાયો’તો હવારનો?” પછી ફોન કાને ધરીને દીકરાને કહ્યું, “જય માતાજી બેટા.”

“પ્રણામ બાપુ.” પિતાનો વ્યવસાય અસ્વીકાર્ય હોવા છતાં કિશન એમના પરત્વેનું સન્માન હંમેશા જાળવતો. કિશનને ખબર હતી કે એના પિતા એને ખૂબ ચાહે છે. કિશનને પણ પિતા માટે અપાર પ્રેમ હતો. બાપ-દીકરાને સૈદ્ધાંતિક મતભેદ હોવાથી બને એટલી ઓછી વાત કરતા, પરંતુ જ્યારે વાત કરતા ત્યારે પરસ્પર પ્રેમ, સન્માન અને લાગણી છલકાયા વિના રહેતાં નહીં, “આપ મજામાં છો ને?” કિશને પૂછ્યું.

“હવે જેનો જુવાનજોધ દીકરો બાપના ધંધામાં ખભેખભો મિલાવીને ભેળો ઊભો રહેવાને બદલે બીજા ગામ ભાગી છૂટે એ બાપ કોઈ દિ’ મજામાં હોય?” મહાવીરસિંહે સીધા મુદ્દા પર આવીને વાત શરૂ કરી, “ને તારો ફોન કાં બંધ રાખસ? આંચ મારા શવાસ હુકાઈ જાય ’છ.”

“સોરી બાપુ.” કિશને સહજતાથી કહી નાખ્યું, “મારા ભાઈબંધને કામ હતું તે એની ભેળો ગ્યો’તો. પછી શરૂ કરવાનું ભુલાઈ ગયું.” એણે પૂરી નમ્રતાથી પૂછ્યું, “કાંઈ કામ હતું?”

“કાં?” મહાવીરસિંહે ફરી શબ્દો વિંઝ્યા, “સગો બાપ કામ હોય તો જ ફોન કરે?”

“ના, બાપુ... ખુશી ખબર.” કિશને નમ્રતા જાળવી રાખી.

“આજ ને આજ આંચ આવ.” મહાવીરસિંહ ઓછા શબ્દોના માણસ હતા. ખાસ કરીને ફોન પર લાંબી વાત કરવી એમને અનુકૂળ નહોતી. છ ફૂટ ત્રણ ઈંચનું કસરતી હાડ, સમય અને સંજોગોની થપાટો ખાઈને કરડો થઈ ગયેલો ચહેરો, જમાનો જોઈને ઊંડી ઊતરી ગયેલી આંખો,

વળ દઈ દઈને કડક કરેલી મૂછો અને કોઈ એક જમાનામાં ગોરી-લાલ ચટક હશે, પરંતુ આટલા વર્ષોના તડકા અને રઝળપાટમાં તાંબાવરણી થઈ ગયેલી એમની ત્વચામાં કોઈ વિચિત્ર રંગેડ આકર્ષણ હતું. એ જમણા હાથે ચાંદીનું કડું પહેરતા. આટલાં વર્ષોમાં કેડિયું ભુલાઈ ગયું હતું ને એની જગ્યા ચાંદીના બટનવાળા સફેદ કોલરવાળા ઝભ્ભા અને ચોયાણીએ લઈ લીધી હતી. કપાળ પરથી સહેજ આછા થવા લાગેલા વાળમાં હવે સફેદી આવી હતી, પરંતુ એમનું જોમ કે તાકાત ઉંમરનાં મહોતાજ નહોતાં, હજી!

“પરબારો નીકળ.” એમણે હુકમ છોડ્યો.

“જી બાપુ.” કિશને તરત જ નમ્રતાથી પિતાના હુકમને માથે ચઢાવ્યો.

“રોટલા ભેળા ખાશું.” દીકરો હમણાં જ નીકળે તો કેટલી વારમાં પહોંચી શકે એ વિશે મહાવીરસિંહના અનુભવી મગજમાં દીકરાની ગાડી ચલાવવાની ઝડપ અને રાજકોટ-પોરબંદરના અંતરની ગણતરી સાથે પાકો અંદાજ હતો.

“જી બાપુ.” કિશને ફરી કહ્યું, “પ્રણામ બાપુ.” એણે ફોન ડિસ્કનેક્ટ કર્યો. એના પિતાની વહાલ કરવાની રીત પણ કડક હતી.

“શું થયું?” અંશુલે પૂછ્યું, “કંઈ પ્રોબ્લેમ થયો?”

“ના રે! બાપુને હું યાદ આવ્યો છું, એટલે હવે બે દિવસ પોરબંદર પાક્કા.”

“કેટલા મહિના થયા હશે?” અંશુલે પૂછ્યું.

“ત્રણેક તો સાચા.” જવાબ આપતાં કિશનના ચહેરા પર સ્મિત આવ્યું. આ સ્મિત સાથે એના ગાલમાં પડેલા ખંજને એના કડક ચહેરાને મોહક બનાવ્યો. કિશનને પોતાની મા તેજુબાનાં ખંજન વારસામાં મળ્યાં હતાં.

“આટલા બધા દિવસ કેમ નથી જતો? ગમે તેવા તોય પિતા છે તારા.” અંશુલે મિત્ર દાવે સાચી સલાહ આપી.

“ગમે તેવા નથી...” હજી એ જ મોહક સ્મિત સાથે ચહેરો અંશુલ તરફ ઘુમાવીને કિશને કહ્યું, “ગમે, તેવા છે.” એણે ઉમેર્યું, “મને એમનું કામ નથી ગમતું. ઘણા પૈસા છે, જમીનો છે. હવે આ બધું છોડી દેવું જોઈએ.”

“આ વન-વે સ્ટ્રીટ છે. તારા પિતા જો હવે એમનો રુઆબ કે કડપ છોડવા જાય તો કાં જેલ ભેગા થાય ને કાં તો...” અંશુલ આગળ બોલી શક્યો નહીં, પણ એ શું કહેવા માગતો હતો એ વાત કિશનને સમજાઈ ગઈ. મહાવીરસિંહનો વ્યવસાય સિંહની સવારી જેવો હતો.

“જાણું છું, એટલે જ હઠ નથી કરતો એમની સાથે, પણ મને એમના ધંધામાં ઘસડવાની હઠ પણ નહીં જ માનું હું.” કિશને સામેના રસ્તા પર જોતાં કહ્યું, “મને નથી જોઈતી આવી લોહિયાળ, ખૂંખાર જિંદગી! રોજેરોજના વગર જોઈતાં ધિંગાણાં...” એણે નિઃશ્વાસ નાખ્યો, “પહેલાં મારી મા એમને સમજાવતી, હવે હું સમજાવું છું, પણ બાપુ કોઈ રીતે માને એમ નથી.”